

T.C.
BAŞBAKANLIK
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ

7/9754
7/9755
7/9756

SAYI : B.02.1.ABG.0.06.00.00/5357

26 Ekim 2009

KONU : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(TBMM Genel Sekreterliği)
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İlgi: 7.10.2009 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-15837 sayılı yazıları.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan soru önergelerinin cevapları ekte takdim kılınmıştır.

Saygılarımla arz ederim.

Egemen BAĞIŞ
Devlet Bakanı ve Başmüzakereci

EK: 2 Tk.

7/9756 esas sayılı ve 15955/34641 evrak kavıt numaralı Van Milletvekili Fatma Kurtulan'ın soru önergesinin cevabı:

Soru önergesinde yer alan ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin görev alanına giren konular aşağıda yanıtlanmıştır.

Avrupa Birliği Devlet ve Hükümet Başkanlarının 17 Aralık 2004 tarihli Zirvesinde aldığı karar doğrultusunda 3 Ekim 2005 tarihinde yapılan **Katılım** Konferansı ile Türkiye resmen AB'ye **katılım** müzakerelerine başlamıştır. Böylece, Türkiye ile AB arasındaki inişli çıkışlı ilişki, çok önemli bir dönüm noktasını aşarak yepyeni bir sürece girmiştir.

Türkiye ile müzakerelerin açılması, **Kopenhag siyasi kriterlerinin** yeterli ölçüde karşılanması ile mümkün olmuştur. Bu aşamadan sonra da AB'nin, Türkiye'nin bu alandaki uygulamalarını yakından izlemeye devam edeceği kesindir.

17 Aralık sonrasının bir diğer önemli yanı, siyasi kriterlere ilaveten ekonomik kriterlerin ve özellikle müktesebat uyumunun ön plana çıkmasıdır. Ekonomik kriterler müzakerelere konu olmamakla birlikte, bu alandaki gelişmeler müzakere süreci boyunca AB tarafından yakından izlenecek ve bazı müktesebat başlıklarında müzakerelerin açılmasında ölçüt olarak kullanılabilir. Buradaki önemli husus, istikrara yönelik sürdürülebilir bir ekonomi politikasına devam edilmesi, özellikle mali dengesizliklerin azaltılması ve enflasyonla mücadelenin disiplinli bir şekilde sürdürülmesidir.

Katılım Müzakereleri, Türkiye'nin AB Müktesebatını ne kadar sürede kendi iç hukukuna aktarıp, yürürlüğe koyacağını ve etkili bir şekilde uygulayacağını belirlediği süreçtir. Klasik müzakerelerden çok farklıdır. Aday ülkelerin hareket alanları oldukça sınırlıdır.

AB Dışişleri Bakanları ve Türkiye Dışişleri Bakanının bir araya geldiği Hükümetlerarası Konferans müzakerelerin resmi platformudur ve müzakere sürecine ilişkin siyasi kararlar burada ilan edilir. Fiili müzakereler bu platformda yapılmaz.

Fiili müzakereler AB üye devletlerinin Brüksel'deki daimi temsilcileri ve Türkiye'nin Baş Müzakerecisi başkanlığındaki Müzakere Heyeti arasında gerçekleşir. Bu aşamada, Avrupa Komisyonu ile Türk Müzakere Heyeti bürokratları ve çalışma gruplarının üyeleri arasında çok yoğun gayri resmi temaslar olur.

Hükümetlerarası Konferans, müzakere sürecinin önemli siyasi kararlarının açıklandığı, üye devletler ve aday ülkenin Dışişleri Bakanlarından oluşan bir platformdur. Konferans toplantıları, üye devletlerin AB nezdindeki büyükelçileri ve Türkiye'nin baş müzakerecisi düzeyinde de düzenlenebilmektedir.

Bu forumda örneğin;

- Müzakerelerin resmen açılmasına ilişkin bildirimin yapılması;
- Müzakerelerin hangi müktesebat başlıklarında başlayacağını açıklanması ve
- Müzakerelerin sonuçlandırılmasının ilan edilmesi

gibi konular ele alınabilir. Müzakerelerin hangi müktesebat başlıklarında başlayacağı ve hangilerinde kapatılacağı kararları Bakanlar Konseyi tarafından oybirliği ile alınır. Bu konuda ilgili ülkenin görüşüne de başvurulur.

T.C.
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ

Tarama Süreci

Tarama Süreci'nin ilk aşaması olan tarama toplantıları 20 Ekim 2005 tarihinde yapılan Bilim ve Araştırma faslı tanıtıcı tarama toplantısı ile başlamış ve 13 Ekim 2006 tarihinde yapılan Yargı ve Temel Haklar faslı ayrıntılı tarama toplantısı ile sona ermiştir.

Siyasi Kriterler altında değerlendirilen konular da katılım müzakereleri sürecinde Avrupa Komisyonu tarafından dikkatle incelenmeye devam etmektedir. Bu çerçevede, Avrupa Komisyonu tarafından aday ülkeler hakkında her yıl düzenli olarak hazırlanan İlerleme Raporları, bu yıl 14 Ekim tarihinde açıklanmıştır. Türkiye İlerleme Raporu'nda da ifade özgürlüğü konusunda eleştiriler olduğu kadar olumlu ilerlemelerin de kaydedildiği raporda aşağıda yer aldığı şekliyle ifade edilmektedir.

“ 2. SİYASİ KRİTERLER

“...İfade özgürlüğü konusunda, Türk Ceza Kanunu'nun 301'inci maddesi artık ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına yönelik sistematik olarak uygulanmamaktadır. Bu maddede yapılan değişiklik, önceki yıllara kıyasla kovuşturma sayısında belirgin bir düşüşe yolaçmıştır. (301'inci maddede yapılan değişiklikler 8 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Değişiklikler, diğerlerinin yanı sıra, 301'inci maddeye dayanarak ceza soruşturması açılabilmesi için Adalet Bakanından izin alınması mecburiyetini getirmiştir. Değiştirilmiş maddenin yürürlüğe girmesinden sonra Adalet Bakanı beklemekte olan 914 dosyayı (kovuşturma ya da dava safhasında olan) incelemiş ve 77 ceza soruşturmasının devamına karar vermiştir. Adalet Bakanı ayrıca, 301'inci maddenin tadil edilip 8 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmesinden sonra başlatılan 210 soruşturmayı incelemiş ve bunlardan sekiz tanesine (yani Adalet Bakanına sunulan soruşturmaların %3'ü) izin vermiştir.)

Anayasa Mahkemesi, 2006 yılında eski Cumhurbaşkanı tarafından yapılan başvuruyu müteakip, Terörle Mücadele Kanunu'nun, medya patronlarını terör propagandası yapan yayınlardan ve teröre övgüden dolayı sorumlu tutan hükümlerini iptal etmiştir.

200 Türk aydını tarafından imzalanan, “1915'te Osmanlı Ermenilerinin uğradığı Büyük Felaketin inkâr edilmesini” reddeden ve Ermenilerden özür dileyen dilekçe internet ortamında paylaşılmıştır. Kampanyada yaklaşık 30000 imza toplanmış ve bu durum belli başlı yayın organlarında da dâhil olmak üzere geniş çaplı tartışmalara yol açmıştır. (21 Ocak 2009'da kampanyayı başlatanlara karşı takipsizlik kararı verilmiştir. Ancak, bu karar Sincan 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2 Mart 2009 tarihinde kaldırılmıştır. Adalet Bakanlığının bu karara yaptığı itiraz Yargıtay'da görüşülmeye devam etmektedir.) Ayrıca, medyada, Kürt meselesi, genel olarak azınlık hakları, ordunun rolü ve Atatürk'ün mirası gibi Türk kamuoyu tarafından hassas olarak algılanan diğer konularda yoğun tartışmalar gerçekleşmiştir.

Ancak, yasal çerçeve halen ifade özgürlüğüne ilişkin yeterli güvenceyi sağlayamamaktadır ve sonuç olarak hâkim ve savcılar, ifade özgürlüğünü dar bir şekilde yorumlamaktadırlar. Halen 301'inci maddeyi temel alan bazı kovuşturmalar yapılmakta ve mahkûmiyet kararları verilmektedir. Ayrıca, Türk Ceza Kanunu'nun onur, şeref ve saygınlığa karşı işlenen suçlar (TCK'nin 125 ila 131'inci maddeleri), kamu düzeni (214'üncü, 216'ncı, 217'nci, 218'inci ve 220'inci maddeleri) devlet güvenliği (305'inci maddesi), anayasal düzen (312'nci ve 314'üncü maddeler), müstehcenlik (226'ncı maddesi) başta olmak üzere, diğer birtakım hükümleri ifade özgürlüğünü kısıtlamaktadır. Ayrıca, TCK'nin 318'inci maddesi (halkı

T.C.
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ

askerlikten soğutmak), Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun, Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun²² uyarınca kovuşturmalar ve mahkûmiyet kararları devam etmektedir. Bu hukuki belirsizlik, gazetecileri, yazarları, yayıncıları, siyasetçileri, akademisyenleri ve diğer meslek gruplarını soruşturma, kovuşturma, mahkûmiyet ve hapis tehlikesiyle karşı karşıya bırakmakta ve dolayısıyla oto-sansüre neden olabilmektedir.

Terör faaliyetlerinin artması sonucu 2006 yılında kabul edilen Terörle Mücadele Kanununda yapılan değişiklikler bazı süreli yayınların durdurulmasıyla sonuçlanmıştır. Anayasa Mahkemesi, savcıların on beş günden bir aya kadar yayınları yasaklamalarına izin veren Terörle Mücadele Kanununun hükümlerine karşı önceki Cumhurbaşkanı tarafından 2006 yılında açılan davayı reddetmiştir.

Önde gelen ulusal medya gruplarından biri olan Doğan Medya Holding grubuna karşı iki vergilendirme prosedürü başlatılmıştır. Gelir İdaresi Başkanlığınca uygulanan büyük vergi cezaları, potansiyel olarak Grubun ekonomik gücünü zayıflatmakta ve bu nedenle uygulamada *basın özgürlüğünü* etkilemektedir. Vergilendirme prosedürlerinde orantılılık ve tarafsızlık ilkelerine uyulması ihtiyacı bulunmaktadır.

Siyasetçiler, kişisel haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle yayıncılara, gazetecilere, yazarlara veya diğer siyasetçilere karşı bazı hukuk davaları açmışlardır. Genelkurmay, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde gerçekleşen olaylarla ilgili gizli bilgilerin açıklanmasına ilişkin davalar açmıştır. Gazeteciler, soruşturmanın mahremiyetini ihlal etmek ya da adil yargılamayı etkilemek iddiaları yüzünden sıklıkla kovuşturmalarla karşı karşıya kalmışlardır (sırasıyla TCK'nin 285'inci ve 288'inci maddeleri). Gazeteci akreditasyonunu talep eden bazı medya kuruluşlarına karşı ayrımcılık yapılmıştır. Önde gelen siyasi liderler Doğan Medya Holding'in sahip olduğu gazeteleri ve televizyon kanallarını boykot etmişlerdir.

İnternet sitelerinin sıkça yasaklanması endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. Hukuki ve idari kararlar, istenmeyen içeriğin filtrelenmesi yerine tüm internet sitesini bloke etmektedir. YouTube, Mayıs 2008'den beri yasaklanmıştır. Facebook ve Google sitelerine ve diğer sitelere karşı devam eden davalar bulunmaktadır.

Sonuç olarak, Türk kamuoyunda, geleneksel olarak hassas kabul edilen konular da dâhil olmak üzere, serbest ve açık tartışmalar artmaktadır. Artık, Türk Ceza Kanununun 301'inci maddesi ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına yönelik sistematik olarak uygulanmamaktadır. Ancak, Ceza Kanununun diğer birtakım maddelerine dayanan kovuşturma ve mahkûmiyetler mevcuttur. Türk hukuku, AİHS ve AİHM içtihatlarıyla uyumlu bir ifade özgürlüğü için yeterli güvenceyi sağlamamaktadır. Medya üzerindeki siyasi baskı ve hukuki belirsizlikler uygulamada basın özgürlüğünü etkilemektedir..."

Fasıl 23: Yargı ve Temel Haklar

"...*Basın özgürlüğü ve basında çoğulculuk da dâhil olmak üzere ifade özgürlüğü* konusunda, Türk Ceza Kanununun 301'inci maddesi artık ifade özgürlüğünü kısıtlamak üzere sistematik olarak kullanılmamaktadır. Bununla birlikte, Türk Ceza Kanununun diğer bazı maddelerine dayanarak soruşturma açılmaktadır. Türk hukukunda, AİHS ve AİHM içtihatları doğrultusunda ifade özgürlüğüne ilişkin yeterli güvenceler bulunmamaktadır. Yasal

T.C.
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ

belirsizlikler ve basın üzerindeki siyasi baskılar basın özgürlüğünü uygulamada etkilemektedir...”

İfade özgürlüğü konusu, görüldüğü üzere, geniş bir şekilde 2009 İlerleme Raporu’nda ele alınmıştır. Bu çerçevede, Hükümetimiz mevzuat çalışmaları dahil olmak üzere bu konudaki gelişmeleri takip etmektedir.

2003 Eylül ayından bu yana faaliyetlerini sürdüren Reform İzleme Grubu’nun görev alanını oluşturan siyasi kriterler, Hükümetimiz açısından öncelikli gündem maddelerinden biri olmaya devam etmektedir. Bu çerçevede Reform İzleme Grubu’nun Devlet Bakanı ve Başmüzakereci, Dışişleri, Adalet ve İçişleri Bakanlarımızın ve ilgili kurumlarımızın üst düzey bürokratlarının katılımıyla her 2 ayda bir toplanarak gelişmeleri değerlendirmeye ve atılacak adımlar hakkında karar almaya devam etmektedir.